

Гудыма Р.Р.

Буковинский государственный финансово-экономический университет

МЕХАНИЗМЫ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЗВИТИЯ ПОГРАНИЧНОЙ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ: АДАПТАЦИЯ К УКРАИНСКИМ РЕАЛИЯМ

Аннотация

Дано краткое описание современного финансового обеспечения развития транспортной инфраструктуры западных приграничных областей Украины и освещены основные проблемы. Обозначены отдельные инструменты дальнейшего совершенствования функционирования данного сектора, наиболее адаптированы к существующим украинским условиям. Акцентируется внимание на механизме финансового обеспечения развития транспорта пограничного региона в условиях ссылок межрегионального взаимодействия.

Ключевые слова: транспортная политика, транспортная инфраструктура, государственно-частное партнерство, механизм финансирования.

Hudyma R.R.

Bukovina State Finance and Economics University

MECHANISMS OF FINANCIAL SUPPORT OF BORDER TRANSPORT INFRASTRUCTURE: ADAPTATION TO UKRAINIAN REALITIES

Summary

A brief description of the current financial provision of transport infrastructure the western border regions of Ukraine and highlights the key issues. Outlined some tools to further improve the functioning of the sector, the most adapted to the current Ukrainian conditions. Attention is focused on the mechanism of the financial security of cross-border transport links in the region in terms of inter-regional cooperation.

Keywords: transport policy, transport infrastructure, public-private partnership funding mechanism.

УДК 330.143:005.21:005.5:005.915

МІСЦЕ СЛУЖБИ КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Гутченко А.В.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Досліджено визначення поняття контролінгу різними авторами та надано своє. Обґрунтована актуальність створення служби контролінгу, а також визначено її місце у діяльності підприємства. Проаналізовані основні функції служби контролінгу.

Ключові слова: управління, контролінг, служба контролінгу, планування, контроль, коригування.

Постановка проблеми. В сучасних умовах будь-яке підприємство для успішного функціонування і підвищення своїх результативних показників у майбутньому має підвищувати конкурентоспроможність. Ефективне управління дозволяє визначати переваги підприємства, вибрати правильну стратегію, контролювати виконання планових показників, вносити коригування, які відповідають реаліям ринкових тенденцій. Одним з найбільш ефективних інструментів, що надає можливість виявити перспективи покращення бізнесу і підвищити конкурентні переваги підприємства може стати контролінг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питання ролі контролінгу в системі управління підприємством приділено багато уваги з боку вітчизняних та закордонних учених: А. М. Кармінський, С.Г. Фалько дослідили сутність та функції служби контролінгу, О.О.Терещенко розглядав методологічні та практичні засади розробки та впровадження системи контролінгу на підприємствах, І. С. Давидович визначив роль контролінгу та його місце в системі управління, Т. Ю. Теплякова розглядала зміст та функції контролінгу, Ю.П. Яковлев досліджував контролінг на основі інформаційних

технологій та функції служби контролінгу, Д. Хан та П. Хорват досліджували впровадження системи контролінгу в різноманітних галузях, його інформаційну підтримку тощо.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Управління на підприємствах представляє собою особливий вид діяльності, що вимагає ефективних технологій для реалізації його функцій. На сучасних підприємствах, які використовують передові методики, частина цих функцій покладається на служби контролінгу, які займаються інформаційною підтримкою та розробленням управлінських технологій з подальшим переказом їх менеджерам для виконання своїх функцій. Система управління з кожним днем вдосконалюється і, не зважаючи на широке висвітлення окремих сторін контролінгу і науковій літературі, дане питання потребує подальшого дослідження.

Мета статті. Головною метою цієї статті є визначення місця служби контролінгу в системі управління підприємством.

Виклад основного матеріалу. Походження терміна «контролінг» йде від англійського слова «to control», яке не має єдиного тлумачення. З економічної точки зору це управління і спостереження.

Контролінг містить комплекс завдань з планування, регулювання та спостереження, оскільки ефективність цих процесів неможливе без постановки цілей і планування заходів з їх реалізації. На сучасному етапі контролінг може тлумачитись як інформаційне забезпечення, яке орієнтоване на результат управління підприємством. Тому завдання контролінгу полягають у тому, щоб орієнтувати керівництво на прийняття рішень і необхідних дій [1].

П. Хорват визначає контролінг як комплексну міжфункціональну концепцію управління, метою якої є координація систем планування, контролю та інформаційного забезпечення [2, с. 17]. У Д. Хана контролінг – це інформаційне забезпечення, яке орієнтоване на результат управління підприємством [1, с. 215]. О.О.Терещенко поняття контролінг визначає як спеціальну саморегулюючу систему методів та інструментів, яка спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства і включає інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль і внутрішній консалтинг [3, с. 47]. С. Г. Фалько: «контролінг – це філософія та образ мислення керівників, які орієнтовані на ефективне використання ресурсів та розвиток підприємства в довгостроковій перспективі» [4, с. 97].

Наявність великої кількості визначень поняття «контролінг» означає те, що це є актуальним, перспективним напрямком, який розвивається в системі управління діяльністю підприємства.

В результаті аналізу наведених понять, «контролінг» можна сформулювати як функцію управління, яка являє собою систему планування, контролю, коригування на основі інформаційної підтримки для досягнення підприємством конкурентоспроможності та довгострокового існування.

Впровадження контролінгу в систему управління підприємством забезпечує ефективне та дієве використання ресурсів для досягнення цілей. Особливість контролінгу полягає в тому, що він проводить планування, контроль та коригування не тільки в кінці етапу, порівнюючи заплановані результати з фактичними, а й на протязі всього процесу, тим самим запобігаючи виникненню небажаних відхилень. Під час виникнення відхилень контролінг вчасно проводить корегуючі дії (рис. 1).

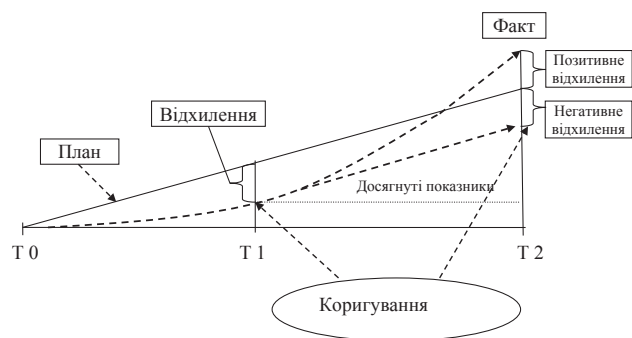

Рис. 1. Визначення місця контролінгу в діяльності підприємства

Джерело: розроблено автором

Зміст системи управління підприємства полягає у визначенні політики підприємства на довгостроковий період, координації сфер діяльності підприємства, стратегічної політики персоналу, вирішенні основних завдань ведення бізнесу. Окремими функціями управління підприємством є планування і контроль організації й управління персоналом. На практиці на великих підприємствах та при зростаючій динаміці розвитку об'єднуються окремі завдання

управління підприємством в окремі одиниці управління. Таким чином, відокремлюється складова частина управління підприємством – контролінг [5, с.35].

Впровадження контролінгу в діяльність підприємства має супроводжуватись створенням відповідного підрозділу. Служба контролінгу грає важливу роль в управлінні на всіх рівнях підприємства. Метою створення такої служби є інформаційна підтримка керівництва підприємства та організація процесів таким чином, щоб дії кожного співробітника були спрямовані на досягнення цілей.

При впровадженні служби контролінгу створення центрів відповідальності є необхідними змінами в процесі управління підприємством. Розподіл за центрами фінансової відповідальності існує для оптимізації планування, обліку і контролю діяльності підприємства. Також існує об'єктивна необхідність побудови в рамках системи контролінгу спеціального управлінського обліку для прийняття управлінських рішень. Яким чином він буде реалізований, залежить від особливостей підприємства і потреб керівника [6].

Організація контролінгових служб може бути побудована декількома варіантами:

- тимчасово: на рівні топ-менеджменту, тобто періодично створюється зі складу керівників;

- на постійній основі: на рівні відділів (фінансів, персоналу, маркетингу тощо), тобто підпорядковуватися безпосередньому керівництву; на рівні підрозділів (бухгалтерії, планово-економічного тощо), тобто підпорядковуватись фінансовому відділу; може підпорядковуватись підрозділам, які входять до фінансового відділу.

Також, підприємство має можливість скористатися послугами аутсорсингових компаній, якщо це буде вигідно та доцільно для підприємства.

Не існує уніфікованої структури служби контролінгу. Її організація залежить від структури та сфери діяльності підприємства, стилю управління, тобто, від того, яке місце відводить керівник службі контролінгу.

Служба контролінгу може складатися з декількох осіб або включати в себе окремі підрозділи.

При створенні служби контролінгу на підприємстві необхідно враховувати наступні основні вимоги [7, с. 72-73]:

1. Служба контролінгу повинна мати можливість отримувати необхідну їй інформацію з бухгалтерії, фінансового відділу, планово-економічного відділу, служби збуту та служби матеріально-технічного постачання.

2. Для аналізу та висновків, які не містяться в існуючих документах фінансово-економічних відділів, службі контролінгу необхідні можливості і права проводити за допомогою інших економічних служб збір додаткової інформації.

3. Служба контролінгу повинна мати можливість впроваджувати нові процедури збору аналітичної інформації на постійній основі. Керівники, для яких призначена інформація служби контролінгу, повинні вирішувати питання про виплату компенсації співробітникам інших служб за збільшення навантаження.

4. Служба контролінгу повинна мати можливість швидко доводити інформацію до відома вищого керівництва підприємства.

5. Служба контролінгу повинна бути незалежною від тієї чи іншої фінансово-економічної служби.

Створення служби контролінгу та її функції залежить від організації управління на підприємстві, від конкретної ситуації, для кожного бізнесу окремо. Дані функції можна розділити за основними етапами процесу контролінгу (табл. 1).

Функції служби контролінгу на підприємстві

Етапи контролінгу	Функції служби контролінгу в управлінні
Планування	Визначення потенційних можливостей розвитку. Оцінка можливих внутрішніх і зовнішніх загроз. Розробка методики планування та графіка складання планів. Координація різних планів і розробка консолідованого плану на підприємстві. Оптимізація способів використання ресурсів: фінансових, матеріально-технічних, людських тощо. Створення системи збору оперативної інформації. Збільшення міри деталізації інформації про витрати. Рекомендації з ціноутворення за видами продукції та послуг. Надання інформації для складання планів. Перевірка планів, складених підрозділами підприємства. Організація роботи зі створення та ведення обліку, орієнтованого на управління. Складання аналітичних звітів за витратами для керівників.
Контроль	Формування стандартів та критеріїв для виміру фактичних результатів діяльності. Порівняння реальних результатів з плановими. Визначення допустимих меж відхилень показників. Забезпечення прозорості у відношенні витрат та результатів на підприємстві в цілому, а також за окремими підрозділами та товарами. Координація цілей та планів підрозділів.
Коригування	Визначення причин виниклих невідповідностей. Проведення аналізу невідповідностей. Оцінка необхідності проведення коригувальних заходів та корекцій. Аналіз результативності та ефективності вжитих дій. Реєстрація результатів виконаних дій.

Джерело: розроблено автором за даними [8, 9]

З аналізу зазначених функцій, можна відмітити, що основними функціями служби контролінгу в системі управління підприємством є: розробка планів на підприємстві, їх інформаційна та методична підтримка; перевірка планів підрозділів підприємства; контроль планових і фактичних даних; виявлення відхилень та їх коригування; інформаційно-аналітична підтримка для забезпечення ефективного управління та довгострокового існування підприємства.

Висновки і пропозиції. Функції, стадії процесу контролінгу від планування до коригування – є необхідними для забезпечення можливості аналізу виконання планів, поточних результатів і відхилень фактичних показників від планових.

Через технологію контролінгу створення інформаційного простору в управлінні підприємством дозволяє перейти від простого відображення минулих показників у напрямку майбутнього розвитку на основі випереджаючого планування та контролю, а також оперативного відстеження поточних подій.

В результаті управління спрямоване не на минуле і сьогодення, а на майбутній стан підприємства.

В результаті аналізу було надано власне тлумачення поняття «контролінг», який визначається як функція управління, яка являє собою систему планування, контролю, коригування на основі інформаційної підтримки для досягнення підприємством конкурентоспроможності.

Визначено організацію контролінгових служб на підприємстві, яка може бути побудована на тимчасовій або постійній основі.

Розглянуті вимоги, які необхідно врахувати при створенні служби контролінгу на підприємстві.

Визначені основні функції служби контролінгу в управлінні, які розподілені за основними етапами процесу контролінгу.

Таким чином, впровадження служби контролінгу дозволить підприємству покращити систему управління, що, в свою чергу, надасть можливість для конкурентного та довгострокового його існування.

Список літератури:

1. Хан Дитгер. Пик. Стоимостно-ориентированные концепции контроллинга: Пер. с нем. / Под ред. Л.Г. Головача, М.Л. Лукашевича и др. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 928 с.
2. Концепция контроллинга: Управленческий учет. Система отчетности. Бюджетирование / Horvath & Partners; пер. с нем. – 2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 269 с.
3. Терещенко О.А. Функциональный инструментарий контроллинга и его роль в организации антикризисного финансового менеджмента // Экономика предприятия. – 2005. – № 2-3. – С. 46-58.
4. Фалько С.Г. Контроллинг: современное состояние и перспективы // Российское предпринимательство. – 2001. – № 1(13). – С. 96-101.
5. Давидович І. Є. Контролінг: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 552 с.
6. Попанин А.А. Контролинг на промышленном предприятии: особенности процедуры внедрения [Электронный ресурс]: Менеджмент в России и за рубежом. – 2003. – № 2. – URL: http://www.up-pro.ru/library/management_accounting/controlling/osobennosti-vned.html
7. Теплякова, Т. Ю. Контроллинг : учебное пособие / Т. Ю. Теплякова. – Ульяновск: УлГТУ, 2010. – 143 с.
8. Контроллинг: учебник / А. М. Карминский, С. Г. Фалько, А. А. Жевага, Н. Ю. Иванова; под ред. А.М. Карминского, С. Г. Фалько. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 336 с.
9. Яковлев Ю.П. Контролінг на базі інформаційних технологій. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 318 с.

Гутченко А.В.Донецкий национальный университет экономики и торговли
имени Михаила Туган-Барановского**МЕСТО СЛУЖБЫ КОНТРОЛЛИНГА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ****Аннотация**

Исследованы определения понятия контроллинга различными авторами и предоставлено своё. Обоснована актуальность создания службы контроллинга, а также определено ее место в деятельности предприятия. Проанализированы основные функции службы контроллинга.

Ключевые слова: управление, контроллинг, служба контроллинга, планирование, контроль, корректировка.

Gutchenko A.V.Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky**THE ROLE OF THE CONTROLLING DEPARTMENT
IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM****Summary**

The definition of controlling by various authors is investigated and its own definition of this concept is formulated. The urgency of controlling department creation is substantiated and its role on the enterprise is defined. The main functions of controlling department are analyzed.

Keywords: management, controlling, the controlling department, planning, control, adjustment.

УДК 657.01

Душко К.А.Московский государственный институт международных отношений (университет)
Министерства иностранных дел Российской Федерации**РАЗВИТИЕ ТЕОРИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА: ПОВЕДЕНЧЕСКИЙ ФАКТОР**

В статье рассматривается влияние поведенческого фактора на появление такого направления в теории бухгалтерского учета, как бихевиористический бухгалтерский учет. Акцентируется внимание на исследовании поведенческих аспектов как в финансовом, так и в управленческом учете. Уделяется внимание истории возникновения и развития поведенческого бухгалтерского учета, основным отличиям традиционного и поведенческого взглядов на бухгалтерский учет.

Ключевые слова: теория бухгалтерского учета, история бухгалтерского учета, междисциплинарный подход, бихевиоризм, поведенческий бухгалтерский учет

Новые условия функционирования организаций и, соответственно, их систем бухгалтерского учета, требуют и новых подходов к исследованиям. На сегодняшний день можно отметить многообразие мнений авторов, посвятивших свои работы теории бухгалтерского учета. Это является положительным моментом, поскольку от разностороннего понимания бухгалтерского учета, во многом зависит качество информационного обеспечения и степень аналитического обоснования принимаемых решений, столь необходимые современным российским организациям в условиях рыночных отношений.

Между тем поведенческие (бихевиористические) аспекты бухгалтерского учета изучены не в полной мере, поскольку они сравнительно недавно стали исследоваться российскими учеными и представлять интерес для практикующих бухгалтеров и специалистов в смежных областях науки. Основная проблема, связанная с исследованиями бухгалтерского учета, состоит в необходимости переориентировать их на решение новых задач, стоящих перед организациями в условиях новой институциональной реальности.

Бухгалтерский учет представляет собой «взаимосвязь подсистем финансового и управленческого учета, которая развивалась на протяжении длитель-

ного времени, причем имели место и доминирование финансового учета над управленческим учетом и их интеграция» [3, с. 87]. Поведенческие аспекты исследуются и финансовом, и в управленческом учете, причем в управленческом учете поведенческий подход начал разрабатываться раньше. Поведенческому подходу в управленческом учете посвятили свои работы такие зарубежные и российские ученые, как А. Алчерч, Э.А. Аткинсон, Д. Бирнберг, О.Н. Волкова, Е.Ю. Воронова, Т.П. Карпова, К. Друри, М. Ковалевски, А. Риахи-Белкауи, Д. Стевенс, Д. Фишер, А. Хопвуд, Ч. Хорнгрен, К. Чапман, М. Шиелдс и др. Исследованием поведенческого финансового учета занимались: С. Боннер, Л. Куне, Р. Либби, М. Нельсон, Я.В. Соколов и др.

Бухгалтерский учет играет огромную роль в деятельности организации. В настоящее время «организации понимаются как социальные институты, которые могут оказывать влияние на качество жизни в обществе. Одни направления их деятельности могут дать позитивные результаты, например, обеспечение занятости, в то время как другие – негативные, такие как загрязнение окружающей среды» [3, с. 179].

Поэтому важнейшей целью, стоящей перед субъектами хозяйствования в современных